

Bokmål

LØSNINGSFORSLAG TIL EKSAMENSOPPGAVERNE I

EMNE TMA4245 STATISTIKK

3. juni 2010

Tid: 09:00–13:00

Oppgave 1

- a) La S være hendelsen at individet er sykt og la aa , Aa og AA være hendelsene at individet er av hver av de tre respektive genotypene. Lov om totalsannsynlighet gir da

$$\begin{aligned} P(S) &= P(S|aa)P(aa) + P(S|Aa)P(Aa) + P(S|AA)P(AA) \\ &= 0.6 \cdot 0.0001 + 0.0198 \cdot 0.02 + 0.9801 \cdot 0.01 \\ &= 0.0103. \end{aligned} \tag{1}$$

- b) Den betingede sannsynligheten for at et sykt individ er av type aa blir i følge Bayes teorem

$$\begin{aligned} P(aa|S) &= \frac{P(S|aa)P(aa)}{P(S)} \\ &= \frac{0.6 \cdot 0.0001}{0.010257} \\ &= 0.00584 \end{aligned} \tag{2}$$

På tilsvarende måte får vi

$$P(Aa|S) = 0.0386 \tag{3}$$

og

$$P(AA|S) = 0.956 \tag{4}$$

Oppgave 2

a) For $t \geq 0$,

$$F_T(t) = \int_{-\infty}^t f_T(x) dx = \int_0^t 2\lambda x e^{-\lambda x^2} dx = (-e^{-\lambda x^2})_0^t = 1 - e^{-\lambda t^2} \quad (5)$$

Det gir

$$\begin{aligned} P(20 < T \leq 30) &= F_T(30) - F_T(20) = e^{-1.5 \cdot 10^{-3} 20^2} - e^{-1.5 \cdot 10^{-3} 30^2} \\ &= e^{-0.6} - e^{-1.35} = 0.55 - 0.26 = 0.29 \end{aligned} \quad (6)$$

b) Anta uavhengige observasjoner t_1, \dots, t_n (utfall av TS T_1, \dots, T_n). Rimelighetsfunksjonen (RF) blir,

$$L(t_1, \dots, t_n | \lambda) = \prod_{i=1}^n f_T(t_i) = 2^n \lambda^n \left(\prod_{i=1}^n t_i \right) e^{-\lambda \sum_{i=1}^n t_i^2} \quad (7)$$

Greit å bruke $\log(\text{RF})$:

$$l(\lambda) = \log L(t_1, \dots, t_n | \lambda) = \sum_{i=1}^n \log f_T(t_i) = n \log \lambda + \log \left(2^n \prod_{i=1}^n t_i \right) - \lambda \sum_{i=1}^n t_i^2 \quad (8)$$

Bestemmer makspunktet λ^* ved å løse ligningen,

$$\frac{dl(\lambda)}{d\lambda} = \frac{n}{\lambda} - \sum_{i=1}^n t_i^2 = 0 \quad (9)$$

Det gir

$$\lambda^* = \frac{n}{\sum_{i=1}^n t_i^2}, \quad (10)$$

som åpenbart er et makspunkt siden $d^2l(\lambda)/d\lambda^2 = -n/\lambda^2 < 0$.

SME blir derfor

$$\Lambda^* = \frac{n}{\sum_{i=1}^n T_i^2}, \quad (11)$$

- c) Fra 'Tabeller og formler...' er sannsynlighetstettheten (ST) til en χ^2 -fordelt stokastisk variabel X med $2n$ frihetsgrader ($n = 1, 2, \dots$) gitt som

$$\begin{aligned} f_X(x) &= c_n x^{n-1} e^{-x/2}, \quad x \geq 0, \\ &= 0, \quad \text{ellers,} \end{aligned} \quad (12)$$

hvor $c_n = 1/(2^n(n-1)!)$. Siden $f_X(x)$ er en ST, må det gjelde at

$$c_n \int_0^\infty x^{n-1} e^{-x/2} dx = 1, \quad n = 1, 2, \dots \quad (13)$$

Dermed er

$$\begin{aligned} E[X^{-1}] &= c_n \int_0^\infty x^{-1} x^{n-1} e^{-x/2} dx = c_n \int_0^\infty x^{(n-1)-1} e^{-x/2} dx \\ &= \frac{c_n}{c_{n-1}} c_{n-1} \int_0^\infty x^{(n-1)-1} e^{-x/2} dx = \frac{c_n}{c_{n-1}} = \frac{1}{2(n-1)}, \quad n = 2, 3, \dots \end{aligned} \quad (14)$$

Tilsvarende,

$$\begin{aligned} E[X^{-2}] &= c_n \int_0^\infty x^{-2} x^{n-1} e^{-x/2} dx = c_n \int_0^\infty x^{(n-2)-1} e^{-x/2} dx \\ &= \frac{c_n}{c_{n-2}} c_{n-2} \int_0^\infty x^{(n-2)-1} e^{-x/2} dx = \frac{c_n}{c_{n-2}} = \frac{1}{4(n-1)(n-2)}, \quad n = 3, 4, \dots \end{aligned} \quad (15)$$

ST til Y :

$$f_Y(y) = f_T(\sqrt{y/(2\lambda)}) \frac{1}{\left| \frac{dy}{dt} \right|} = 2\lambda \sqrt{y/(2\lambda)} e^{-\lambda y/(2\lambda)} \frac{1}{4\lambda \sqrt{y/(2\lambda)}} = \frac{1}{2} e^{-\frac{y}{2}}, \quad (16)$$

som er ST til en χ^2 -fordelt stokastisk variabel med 2 frihetsgrader.

Vi vet nå at $2\lambda T_i^2$ er χ^2 -fordelt med 2 frihetsgrader for hver $i = 1, \dots, n$. Siden T_i 'ene er uavhengige medfører det at $\sum_{i=1}^n 2\lambda T_i^2$ er χ^2 -fordelt med $2n$ frihetsgrader. Dette resultatet sammen med ligning (3) i oppgavesettet gir

$$E[\Lambda^*] = E\left[\frac{n}{\sum_{i=1}^n T_i^2}\right] = E\left[\frac{2\lambda n}{\sum_{i=1}^n 2\lambda T_i^2}\right] = 2\lambda n E\left[\frac{1}{\sum_{i=1}^n 2\lambda T_i^2}\right] = 2\lambda n \cdot \frac{1}{2(n-1)} = \frac{n}{n-1} \lambda, \quad (17)$$

som ikke er forventningsrett (bare asymptotisk når $n \rightarrow \infty$). Ser at estimatoren

$$\hat{\Lambda} = \frac{n-1}{n} \Lambda^* = \frac{n-1}{\sum_{i=1}^n T_i^2}, \quad (18)$$

blir forventningsrett.

Vi benytter ligning (3) i oppgavesettet på nytt, og beregner

$$E[\hat{\Lambda}^2] = (2\lambda(n-1))^2 E\left[\frac{1}{\left(\sum_{i=1}^n 2\lambda T_i^2\right)^2}\right] = \frac{4(n-1)^2\lambda^2}{4(n-1)(n-2)} = \frac{n-1}{n-2}\lambda^2, \quad (19)$$

Dermed følger det at

$$\text{Var}[\hat{\Lambda}] = \frac{n-1}{n-2}\lambda^2 - \lambda^2 = \frac{1}{n-2}\lambda^2. \quad (20)$$

d) Vi har allerede sett at $X = \sum_{i=1}^n 2\lambda T_i^2$ er χ^2 -fordelt med $2n$ frihetsgrader. Dermed blir

$$\text{Prob}(\chi_{1-\frac{\alpha}{2}, 2n}^2 < X \leq \chi_{\frac{\alpha}{2}, 2n}^2) = 1 - \alpha. \quad (21)$$

Et $100(1 - \alpha)\%$ konfidensintervall for λ blir dermed,

$$\left(\frac{\chi_{1-\frac{\alpha}{2}, 2n}^2}{2\sum_{i=1}^n t_i^2}, \frac{\chi_{\frac{\alpha}{2}, 2n}^2}{2\sum_{i=1}^n t_i^2}\right). \quad (22)$$

Observasjonene gir $2\sum_{i=1}^5 t_i^2 = 5324.84$. Med $\alpha = 0.05$ (og $n = 5$):

$$\left(\frac{3.247}{5324.84}, \frac{20.483}{5324.84}\right) = (0.61 \cdot 10^{-3}, 3.85 \cdot 10^{-3}). \quad (23)$$

e) I utgangspunktet kunne en tenke seg å teste om $\hat{\lambda} = (n-1)/(\sum_{i=1}^n t_i^2) > \lambda_\alpha$ hvor λ_α er definert ved at

$$\text{Prob}(\hat{\Lambda} > \lambda_\alpha | \lambda = \lambda_0) = \alpha. \quad (24)$$

Problemet er at vi ikke kjenner fordelingen til $\hat{\Lambda}$. Men vi vet at under H_0 er $2\lambda_0 \sum_{i=1}^n T_i^2$ χ^2 -fordelt med $2n$ frihetsgrader. Kan omforme:

$$\begin{aligned} \text{Prob}(\hat{\Lambda} > \lambda_\alpha | \lambda = \lambda_0) &= \text{Prob}\left(\frac{n-1}{\sum_{i=1}^n T_i^2} > \lambda_\alpha | \lambda = \lambda_0\right) \\ &= \text{Prob}\left(2\lambda_0 \sum_{i=1}^n T_i^2 < \frac{2\lambda_0(n-1)}{\lambda_\alpha}\right) = \alpha. \end{aligned} \quad (25)$$

Dermed er

$$\frac{2\lambda_0(n-1)}{\lambda_\alpha} = \chi_{1-\alpha, 2n}^2. \quad (26)$$

Det følger at vi kan bruke $2\lambda_0 \sum_{i=1}^n T_i^2$ som testobservator med kritisk område $(0, \chi_{1-\alpha, 2n}^2)$

For signifikansnivå $\alpha = 0.05$ og med de oppgitte observasjonene, finner vi $\chi_{0.95, 10}^2 = 3.94$, $2\lambda_0 = 3 \cdot 10^{-3}$, og $2\lambda_0 \sum_{i=1}^n t_i^2 = 3 \cdot 10^{-3} \cdot 1227.75 = 3.68 < 3.94$. Dermed må H_0 forkastes.

f)

$$\begin{aligned}\text{Prob}(\text{Ikke reklamasjon}) &= \text{Prob}(T_1 > a \cap \dots \cap T_5 > a) = \text{Prob}(T > a)^5 \\ &= (1 - F_T(a))^5 = e^{-5\lambda a^2} \geq 0.95.\end{aligned}\quad (27)$$

Dette gir

$$a^2 \leq \frac{-\ln 0.95}{0.0075} = 6.84 \Rightarrow a \leq 2.62 \text{ uker.} \quad (28)$$

g) Med uavhengige levetider og a og λ som i punkt f), dvs. konstante, blir U binomisk fordelt. $E[U] = np = 1000 \cdot 0.05 = 50$ og $\text{Var}[U] = np(1-p) = 1000 \cdot 0.05 \cdot 0.95 = 47.5$

$$\text{Prob}(U \leq 60) = \text{Prob}\left(\frac{U - 50}{\sqrt{47.5}} \leq \frac{60 - 50}{\sqrt{47.5}}\right) \approx \Phi\left(\frac{10.5}{6.89}\right) = \Phi(1.52) = 0.936. \quad (29)$$